

Aktører i Landskabet

Aktører i Landskabet

Redigeret af

Per Grau Møller, Poul Holm og Linda Rasmussen

Odense Universitetsforlag 2000

Aktører i Landskabet er udgivet med støtte af
Ingeniør N. M. Knudsens Fond
Foranderlige Landskaber

© Forfatterne og Odense Universitetsforlag 2000
Sat af DTP-Funktionen, Syddansk Universitet
Omslagsdesign af UniSats
ISBN 87-7838-569-5

Billederne på forsiden er taget af
DMU-Kalø
Per Grau Møller, Syddansk Universitet
Naturforvaltning 1997. Beretning fra Naturforvaltningsudvalget,
Skov- og Naturstyrelsen, 1998.

Bidragene i denne antologi stammer fra konferencen *Aktører i Landskabet*,
afholdt den 1.-2. marts 1999 under Forskningscenter *Foranderlige Landskaber*
– Center for Strategiske Studier i Kulturmiljø, Natur og Landskabshistorie.

Odense Universitetsforlag
Campusvej 55 . 5230 Odense M
Tlf. 66 15 79 99 . Fax 66 15 81 26
E-mail: press@forlag.sdu.dk
Internet-boghandel: www.oup.dk

Indholdsfortegnelse

<i>Svend Erik Larsen</i>	
Hvad laver naturen om natten?	11
<i>Lars Emmelin</i>	
The confusing multiplicity of futures and the beguiling logic of history	27
<i>Della Hooke</i>	
The relationship between research and landscape management: the English experience	57
<i>Per Grau Møller</i>	
Landskab og kulturel bæredygtighed	77
<i>Mogens H. Greve & Poul E. Larsen</i>	
Præsentation og anvendelse af digitalt matrikelkort fra 1844	93
<i>Tommy Dalgaard</i>	
Klassificering i bedriftstyper	107
<i>Andreas Höll</i>	
Land og by i forandring	119
<i>Charlotte Fabech & Jytte Ringved</i>	
Gemt, glemt, men endnu ikke forsvundet. Forhistorien i landskabet ..	137
<i>Søren Byskov</i>	
Oprindelighed og bevaringsinteresse	165
<i>Poul Holm</i>	
Kystens erhverv og bebyggelse, 1500-2000	179
<i>Jesper Madsen, Thomas Bregnballe, Charlotte Jensen, Jesper S. Schou, Jørgen F. Hansen & Karsten Laursen</i>	
Reservatindgreb og lokale brugere	209

<i>Thomas Secher Jensen</i>	
De små dyr og de alt for store landskaber	225
<i>Aksel Bo Madsen</i>	
De store pattedyr og de alt for små landskaber	237
<i>Esben Munk Sørensen</i>	
Regionale og lokale ændringsmønstre i landskabets ejerforhold	247
<i>Troels Degn Johansson</i>	
Aktører i kommunikationslandskabet	267

Forord

Denne bog er et resultat af en konference, som forskningscentret Foranderlige Landskaber – Center for strategiske studier i kulturmiljø, natur og landskabs-historie afholdt i Musikhuset i Esbjerg 1-2. marts 1999. Forskningscentret har sin baggrund i det Strategiske Miljøforskningsprogram, som har bevilget midler til dets aktiviteter i perioden 1997-2000 under delprogrammet Bæredygtig Arealanvendelse. (se yderligere om centret på dets hjemmeside www.sdu.dk/Hum/ForandLand/Dansk/Index.htm)

Centret havde valgt at sætte fokus på temaet *Aktører i Landskabet*. Titlen understreger noget centralt i vores forskningscenter, nemlig at landskabet er et kulturlandskab hvor mennesker gennem tiden har påvirket landskabet og fortsat gør det i dag. Mange interesser og aktører er og har været på spil. Umiddelbart tager vi udgangspunkt i et nutidigt perspektiv på landskabet. Det gælder den aktive bruger derude i landskabet, specielt landmanden, og det gælder planlæggerne/forvalterne. De sidstnævnte varetager den nutidige forvaltning af produktionsmæssige, miljømæssige og rekreative interesser i landskabet, mens planlæggerne varetager de samme interesser i et fremtidigt perspektiv. Den umiddelbare fokusering på det nutidige udelukker ikke de fortidige landskaber eller rettere levn af samme. For gennem forvaltninger på flere niveauer kommer det historiske landskab frem i lyset som en aktiv medspiller.

De spørgsmål, der kunne stilles på denne baggrund, og som var til debat på konferencen, er:

- Hvorledes påvirker dagens landbrug det danske kulturlandskab?
- Kan brugerne udover økonomiske også bringes til at varetage rekreative interesser i landskabet?

- Kan rekreative og økonomiske interesser kombineres under en eller anden form? Her tænker jeg både på brugersiden og forvaltersiden.
- Hvorledes agerer naturen forstået som vilde dyr og planter i dagens kulturlandskab? Og hvordan varetages naturinteresserne bredt forstået – klarer naturen sig selv, skal brugerne ændre adfærd, er det nødvendigt med en stærk forvaltningsside?
- Hvorledes varetages de kulturhistoriske interesser i dagens landskab? Er forvaltningen omkring dem tilstrækkelig eller skal den styrkes og skal lodsejerne forsøges aktiveret i højere grad?
- Kan der blive tale om en højere grad af helhedsorienteret forvaltning omkring landskabet, således at de enkelte sektorer integrerer deres input til en samlet forvaltning, specielt omkring integration af natur og kultur?

Disse spørgsmål skal ikke forventes besvaret fundstændigt samlet eller enkeltvis. Men brudstykkevis skulle hvert indlæg fra centret gerne kunne bidrage til det samlede billede af en stillingtagen til de rejste spørgsmål omkring aktører i landskabet. Der skal ikke nødvendigvis forventes enighed omkring spørgsmålene, men en fremstilling af synspunkter, således at man kan tage stilling til dem og har mulighed for at afveje dem – i sidste ende politisk.

Knap halvvejs inde i forskningscentres levetid skal ikke kunne forventes de store nye resultater i alle indlæg. For nogles vedkommende vil der være tale om skitsering af de planlagte forskningsprojekter på baggrund af tidligere erfaringer, for andre er der tale om færdige småbidder, men hvor hele kagen ikke er bagt. På trods heraf har vi valgt at afholde konferencen for at kunne rejse debat om emnerne blandt et interesseret publikum, hvilket deltagertallet på ca. 100 må vise berettigelsen af. Ligeledes har vi også valgt at publicere indlæggene for at kunne rejse debatten om emnerne i en større offentlighed. Blot havde det været ønskeligt, at bogen kunne udkomme inden for samme år som afholdelsen af konferencen, men dette har beklageligvis ikke været praktisk muligt.

Men ikke mindst skylder vi vores inviterede gæsteforedragsholdere (Della Hooke fra England, Lars Emmelin fra Sverige og Svend Erik Larsen fra Danmark) udgivelsen. De har leveret velafrundede indlæg om emner, som måske ikke lige dækkes af centrets indlæg, men som komplementerer temaet ganske fint ved at lægge andre vinkler på emnet, også ved at give nogle pust fra udlandet. Der skal rettes en stor tak til dem for deres velvillige deltagelse og for at stille deres manuskript til rådighed. Vi har valgt at gengive deres indlæg på originalsproget og supplere det med et dansk resume, ligesom der er knyttet et engelsk resume til alle danske indlæg.

Sluttelig skal jeg rette en tak til alle indlægsholdere, en tak til mine medredaktører, en særlig tak til centrets sekretær, Ph.D. Linda Rasmussen for redigeringsarbejdet og for oversættelsen af resumeerne, en tak til Elsebeth Jensen (DTP-funktionen på det humanistiske fakultet på SDU-Odense Universitet) for tålmodigt arbejde med det tekniske layout af bogen og en tak til redaktør Thomas Kaarsted på Odense Universitetsforlag. Sluttelig skal rettes en stor tak til Ingeniør M.N. Knudsens fond for bidrag til bogens udgivelse.

Odense, juni 2000

Per Grau Møller, centerleder

